

Български Книжици.

повърменно списаніе

на

БЪЛГАРСКА-ТА КНИЖНИЦА.

НАТЪКМАКА

И. БОГОРОВЪ.

Наука. Книжнина. Занаятъ. Пътуванія.

Търговия. Селскый животъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

- I Просвѣщеніе и Книжнина на Българе-ти.
- II Българска търговия за гръц. языкъ.
- III Къде зачатото и мѣсто-то на глаголически-ты слова.
- IV Пътуване около свѣтъ-тъ.
- V Български народни пѣсни.
- VI Свързана Автопись.

Притура ся:

Сирота Цвѣтана.

БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖКИ:

издаются два пѣти въ мѣсяца на 5-и и 20 число.

Цена-та на годишно-то издание (24 Книжки) е:

Въ Цариградъ 5 медж. сребрени.

По цѣло Турско 5 $\frac{1}{2}$ м. сребрени.

Въ Сербія, Влашия и Молдавія

6 меджид. сребрени.

Една-та Книжка сама $\frac{1}{2}$ м. среб.

ЧАСТЬ III.

ДЕКЕМВРІЯ: КНИЖКА ПЪРВА.

Брой 23.

ЦАРИГРАДЪ — ГАЛАТА

Въ Книгопечатницѣ-тъ на Д. Цанкова и Б. Миркова.

1858.

ИЗВѢСТІЕ.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ десять турскы лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ никаквѣ заплатѣ Българскы-ти Книжици и по едно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ, коѣ-то ще издаде Българ. Книжнина.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ пять турскы лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи съ половиноѣ заплатѣ Българскы-ти Книжици и по едно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ.

Онѣя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ едно лирѣ турскѣ ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ заплатѣ по едно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ не поголѣмѣ отъ 5 (пять) типографическы листа, като заплати разнос-кы-ти на возеніе-то имѣ, а за по голѣми-ти, ако ги приѣмѣтъ, ще заплащѣтъ относително повече-то отъ пять-тѣхъ типографическы листа: а за Периодическо-то Счисаниѣ ако го земѣтъ, ще плащѣтъ едно бѣло меджидіѣ по малко.

Б. Д. Главно-то Настоѣтелство на Българ. Книжнинѣ имѣ си печѣтъ, и все, що сѣ дава отъ странѣ-тѣ му - было записъ или книгѣ - ще носи долниѣ мечѣтъ. Безъ тоѣ печѣтъ всичко дадено отъ странѣ-тѣ му чете сѣ незаконно.

*Прѣгледана и одобрена отъ царскѣ-тѣ ценсурѣ
за да сѣ печѣта.*

Български Книжици.

ЧАСТЬ III.

1858. ДЕКЕМВРІЯ

КНИЖКА ПЪРВА

ПРОСВѢТЕНІЕ и КНИЖНИНА

на

БЪЛГАРИ-ТИ.

Общій изгледъ.

VI

Незнаемъ ако ся нахожда въ Европа нѣкъдѣ подобенъ
началникъ на Книжнина; то е истина, че тамъ има нѣ-
кои отъ учени-ти, които носятъ първо и прочюто имя
между другы-ты си събратія и между просвѣтений свѣтъ,

обаче тиѣ сѣ го придобили съ свое-то високо учение, съ своя даръ и съ свои-ты добры и похвалны списанія. Нѣ тукъ *началникъ на Книжнина* имаше си другъ разумъ: списатели трѣбаше да спивать и прѣвождать по тя висока заповѣдь, и учители бѣхъ длѣжни да прѣподавать тѣхъ книги отъ нѣмай-къдѣ, та съ тоязъ начинъ той ся надѣеше да можи виде вси-ты Българе, дѣто той желаше, като задѣлжи стары-ты заради добро-то, что прави на млади-ти. Отъ друга страна той не щеше бы толкъзъ достойнъ за укоръ ако сполучеше помысль-тѣ си, колкото безумници² щяхъ бѣдѣтъ онизъ, които му станяхъ слѣпи послушници. Нынѣ вѣке приближаваше да ся постави речено-то любоначалствіе и въ дѣйствіе.

Издание-то на Цариградскый Вѣстникъ едвамъ бяше сторило три години като ся започехъ припирии произлѣзлы отъ ²непослушаніе на основателя му къмъ думаный *книжевецъ началникъ*: пѣрвый вардеше здраво своя имоть, другой беше отворилъ лакеть уста, та искаше да го лапне. По то врѣмя Българе-ти записани съ малка-та си търговійка, малко съгледвахъ тѣкыва работы, что ся отпосяхъ къмъ обще добро, за да пріемать и тиѣ дѣлъ въ подобны обстоятелства, та ся показвахъ съ студено сѣрдце къмъ всяко нѣчто отъ кое-то нѣманіе за тѣхъ печалба. Основатель-тѣ на Цариградскый Вѣстникъ напусто ся ²мѣчеше да имъ стопли и съживи то хладно сѣрдце, истинало прѣди толгозъ врѣмя: само цариградскы-ты ржтлины ²отгланахъ на неговы-ты въздѣшанія. Най-послѣ той като ²ся видѣ посрѣдъ останалъ самъ си безъ никаквѣ помощъ потеглева пхтя право за Влашко като остави залогъ Цариградскый Вѣстникъ и Книгопечатницѣ-

тж си за хилядо франга. По-добри и по-сгодна случка не можеше вѣке да бѣде за книжевный началникъ, освѣнъ да плати реченый брой и да постави рѣка на всичко което и незабавно направи, что то бѣглець-тъ доклѣ стигне, въ Букурещъ сварва тамъ листъ отъ Цариградскый Вѣстникъ забѣлѣженъ съ *първо число и първа година*. Тазъ забѣлѣжка показваше и потвърждаваше, че всякой раслѣкъ отъ поникнало-то Българско просвѣтленіе трѣбаше да ся потъпчи безъ милость, та да приеме зачало отъ едно мѣсто, на кое-то съ врѣмя вси Българе трѣба да бѣждѣтъ признателни. Не случили ся прѣзь годинѣ-си сѣще-то и съ Българска-та църкова въ Цареградъ? и оный не е можалъ по-добрѣ да сполучи, който е рекалъ: *«Болгаре сами собою притѣсняются»*. Обладани единъ пѣтъ Цариградскый Вѣстникъ и Книгопечатиницъ-тж му, списатели се ващатъ съ поемъ, както казахме, та прѣвождатъ по тя заповѣдь книги за ученицы, на които начинъ-тъ за раздаваніе-то по Българскы училища не врѣднува да ся спомяне, а колкото за добрый имъ прѣводъ оставаме на Българскы-ты учени да сѣдятъ: книги-тъ сѣ на явѣ, всякой листъ отъ днешній Цареградскый Вѣстникъ носи изброеваніе-то имъ както и цѣны-ты имъ, и ако бы по голѣма-та часть отъ Българе-ти да разумѣвахъ отъ книги както отъ брашно, увѣрени сме, че той *просвѣтителъ* щаше сполучи много по-добрѣ съ Книгопечатиница-та си отъ колко-то съ своя-та воденица. Тя ако мели брашно-то ситно или едро, никого не е грижа, никой нѣма правда да му продума нѣчто, а колкото за книгопечатиница-та му кой и каквы книги издава, прѣведени отъ сѣщій или отъ други, всякой Българинъ малъ и голѣмъ има правдѣ

да ги ꙗсѣжда, да ги хули или да ги похвалява, ако тыя струвати. Ные сѣщи ако видимъ нѣчто добро излѣзло пѣрвомъ ные сме готови да му оплетемъ венець отъ брашлянъ и павой и да го накычимъ околловръсть съ приличны-ты му похвалы.

Само това не е, той *просвѣтителъ* посягна рѣкъ, и до печатаніе-то на цѣрковны книги, и вѣке има издадено Евангеліе-то, за да покаже на днешни-ти хора и Старо-Българскый языкъ отъ който имѣть основѣ издадени-ты отъ него училищны книги. Много ни е мило, че малкото врѣмя не ни прощава днесъ да ся продължимъ за това главно ꙗзаніе на цѣрковны-ты книги за Българе-ти, само можемъ каза на кѣсо, че, ако е истина, Кырилъ и Методій да сѣ ги прѣвели испѣрвомъ за Българе-ти каак-то стоятъ рѣкописи-ти и нѣкои печатны въ Венеція, и не трѣба ли пакъ тѣй да ся печатать за сѣщи-ти Българе? това ꙗзаніе е извѣстно вѣке на Българскы-ти книгто-продавци, то имъ обрича безкрайнѣ печалбѣ, та ся ннадѣемъ и самъ си той *просвѣтителъ* да достигне скорро даꙗное въ Българскы-ты цѣркви: Блаженъ мѣжъ иже ꙗне иде на пѣти грѣшны и т. н.

РАДИ ЗАЧЯЛО-ТО и МѢСТО-ТО

на

Глаголическы-ты слова.

Отъ П. І. Шафарика.

Отдѣлъ II.

(Вижъ Час. III. Книж. № 22, страница 276.)

Поставямъ тукъ само едно изброеваніе отъ такывы думы и изговарванія, на които Паннонство-то имамъ за доказано спорядъ вышеречены-ты основы, най паче отъ три-тѣ главни извори, отъ Псалтыря, Евангеліе-то и Апостола, обаче съ привзяманіе-то заедно и нѣкои други ветхы памятници, както Глаголита Клоціанусъ и единъ краткый изводъ отъ проповѣдь, при които по правило-то за да ванать по-малко мѣсто, щж докарамъ само едно доказателство и щж изясня на кжсо, като оставя повѣче-то исполненіе въ дѣйствіе на други ради това испытателю.

Натрѹти, натрѹвити, cibare, nutrire, τρέφειν; кыр. напита-ти. Пс. 79. 6 гл. натрѹвиши кыр. 1296 л. напитаешн. Ис. 80. 17 гл. натрѹје отъ тѹка пшенична, кыр. напита. Въ С. Никлазарскый Евангелскый Код. Маѳ. 25, 37. аакѹѹшта і натрѹхѹмъ, кыр. напитахѹмъ. Въ Каратанскы-ти памятници: ачна на трѹѹхѹ, съ което Паннонство-то

на дума-та есть здраво поставена. Днесъ словен. *trč*, *trčati*, сѣрб. *отруѣм*, *отрчати* и т. н. само въ лоше значеніе за *vergifien*, *intoxicare*.

Окрѣшах мс. нѣ. окрѣша ср. *tabernaculum*, *схруѣхъ*, кыр. станз Пс. 77, 28. глг. Кро. окрѣсть окрѣшла нхъ, кыр. 1296 л. посрѣдѣ стану нхъ, Пс. Аѳ. въ С. Пет. окрѣстѣ сѣрѣшта, Четин. 1495 л. окрѣсть сѣрѣшть нхъ, Гораздъ. 1529 л. окрѣсть сѣни нхъ. (Осѣрѣште ми есть малко недогадательно; та не мож да отрядѣ върху то). Окрѣшелся нарича една Алпа (стан), кѣмъ Югъ отъ Сулцбахъ, въ Силіерскый околъ у Стейермаркъ, отъ подъ която извира Савня (*Saana*) отъ три главы. Планински стани ся наричѣть въ Стейермаркъ высокы Алпы, кои-то стоѣтъ на гѣсто около три-ти попрѣдѣлни точки; отъ Стейермаркъ, Картанія и Крайна. Старо-Боем. *окрѣша*, *orbis*, Пс. 139. глг. 10, въ Климентови и Музейскы рѣкн.; новобоем. *окрѣшек*: Корень-тъ есть *крѣс*, *circulus*, *solstitium*.

Лѣква, *pluvia*, *imbres*, *бѣбѣзъ*, *бѣбѣзѣхъ*, кыр. тѣча Пс. 77, 44, глг. рѣки нхъ и лѣкви нхъ, кыр. 1296 л. тѣча (тѣча) нхъ. Кроатскы лѣква, *palus*, на островъ Веглія лѣки, т. е. лѣкы, лат. *lacus*, ветхнѣм. *lagus* и т. н. Какъ имена на мѣста и езера много въ Кроація и Крайна: въ Карат. лѣква, между Мѣрзлаводица и Дѣлнице, близо едно малко езеро Бестрѣнѣва лѣква, жѣта лѣква между Ценгъ и Отогачъ; лѣквица, между Подстене и Бродеръ Моравица; въ Крайна лѣкѣе при Чернеболъ, лѣкѣе кѣмъ Югъ отъ Трѣфенъ, лѣквица, горніа и дѣлніа, Горня и Долня Лѣквица, кѣмъ Сѣверъ отъ Меоттлингъ.

Отѣкз, *insula* *отѣк*; кыр. *острѣвъ*. Тѣй въ Псалтыря и Апостола, само Дѣл. 28, 7- гдѣто Струмицкый Апостолъ има още старѣйшину *отѣка*, читеть Даміановый А.

пост. 1324 л. старѣйшииѣ островному. Отск принадлежитъ исключительно на Венды-ти въ Крайна, Картанія и Стей-ермаркъ; други ти Славяне: Боемци, Българе и т. н. и мѣтъ островъ, Сърби-ти острово. Отъ това многочислены мѣстны имена Отск въ Крайна, Картанія и Кроація; въ Крайна седемь мѣста Отск, въ Кроація многочислены Отскъ и Оточацъ; въ Картанія Отск, Марча-Веортъ. испрвомъ една столицка принадлежна на Фрейсингъ, и основана на 1000 л., днесъ църковно мѣсто на езеро-Веортеръ.

Лѣкы, uti, ѿ; кыр. Іако. Втор. 32, 2. глг. лѣкѣ каплѣ на трескоть і лѣкѣ інке на сѣно, кыр. Іако тѣча на тресколъ і Іако інтіе на сѣно. У Чакавци още и до днесъ лѣкѣ, лѣ-ко. Имамъ думѣ-тѣ за сложна отъ лѣ-акы, лѣ-ако. Простото-то лѣ ся срѣща испрѣди въ лѣ-живъ, ἡμιθανής, semimortuus semianimis, Лук. 10, 30. Остром. и глг., въ Кро. лестер, лестер ако понѣ и леправъ. Между това срв. илик, similis. гоо. leiks инг. like, (срв. подолу Храбр).

Лшѣтѣ, ешѣтѣ, frustra. рѣтѣ, кыр. възсѣе, тѣнїе, Глаг. Клоц., С. Петерб. Пс. Аѳан. и др. глг. извори. Старобоем. іешѣтны, новобоем. іенштны, varius.

Бали, глг. правописано, вмѣсто баіин, балсбаніе, medicus medicina; кыр. врачъ, врачеваніе. Пс. 87, 11. глг. баііе възсрѣ-сетъ, кыр. 1296 л. врачеве възсрѣсетъ. Тѣй и Глаг. Клоц. и Фрейсингови памятници. Отъ послѣдній: 3, 90. бали тѣла: нашихъ, и 3, 92. послѣдніе балсбаніе, видить ся, че дума-та ся есть намѣрала нѣкогаждъ въ Карантанія. Сърбскы баіати, incantare morbum даклеми бали собствено incantator.

Ближика, ис. и жс., proximus, ὁ πλησίον διχέης; кыр. б. и. б.

нѣй. Пс. 37, 12. глг. ближикъ мсе, кыр. 1296 л. пакъ ближикъ, обаче Сем. 1495 л. вѣке искрѣни мон. Лев. 18, 17. еднаждѣ и ближикы ти сжть по-кжсно ближнѣи. Въ Винодорескый законъ 1280 л. ся прочита: їмаіу нѣга ближикѣ осѣд платити, а другїи пол нѣга ближикы. Все тжй на памятникъ Вегліевъ 1388 л. Днесъ у Чакавци ближика колл. все тжй какъ роднина.

Братрѣ, братріа, frater, fratres; кыр. братѣ, братїа. Два-та вида братрѣ и братѣ, братріа и братїа у Глаголитцѣи сжть въ употребленіе; тжй и въ глаг. Клоц., въ Григоріевичево-то Тетраев., въ глг. Псалтырь, у Націанскаго Григора и т. н. Видове братрѣ, братріа, намирать ся и въ Френсингевѣи-ти памятниці. Нынѣ братрѣ есть употребително оше у Боемци и Моравци.

Чѣста, platea, πλατεῖα; кыр. стѣгна. Пс. 143, 14. глг. ни выпла бѣ чѣстахъ ихъ, Кыр. 1296 л. въ пространствѣ ихъ Сет. 1495 л. бѣ стѣгнахъ. Въ глг. книги очѣстити, очѣštenіе, въ кыр. очистити, очиштеніе. На Кастуева памятникъ 1400 л. чѣста. Днесъ крайнскы, кроатскы и Боемскы чѣста, via.

Чѣшта, gratia, χάρις, нарѣч.; кыр. ради. Въ глг. книги, у Іоанна Екзарха и д. Старократ. чѣшта, нынѣ у Чакавци чита. Срв. Архив за новѣстѣи. II. 2. 271.

Хлябъ, мн. хляби, кыр. хлябъ, мн. хляби, cataraeta, κατάρητος. Быт. 7, 11. Пс. 41: 8. Въ глг. и кыр, памятниці. Имя-то на мѣсто хлябѣи въ Кроація можетъ да принадлежить тукъ, и едвамъ ли двойно хлябѣ въ крайна. Русе. хлябѣж, crepitus, и сродно-то нѣмско klassen, krepere, klaff, crepitus, отїива на первообразно-то значеніе ruptura, apertura.

Хаупати, бзхаупати, mendicare, ἐστιάειν, прохитѣи, кыр.

просити. Пс. 108, 10. глг. и възхлѣпѣють, кыр. 1296 л. 1495 л. и възпросѣть. Марк. 10, 46, глг. сѣдѣаше... хлѣпѣ, кыр. просѣ. Лук. 16, 3 глг. хлѣпати стѣжаѣ се, кыр. просити. Вр С. Петерб. Псалтырь на 108, 10 стоить хлѣпщина за *προαιται, mendiei*. Близо сродно съ кроат. хлѣпати, хлѣпати, appetere, singultire, и съ хлѣп.

Хрѣбръ bellator, *μυχτιρ*; кыр. вѣрегъ, рѣтъникъ. Сер. 20, 11. господь... съ мисѣу, їестъ, лѣки хрѣбръ крѣпкъ. Зах. 10, 5, 7. Въ глг. и по-ветхы кыр. извори. Въ първо-то мѣсто има вѣке Острочерска та Библия вѣрѣчь, поправената бранитель; въ двѣ-тѣ послѣдни попр. рѣтъници. Въ тоязъ разумъ у Чакавци есть употребителна дума-та и до днесъ какъ еднозначителна съ войно.

Хрисма, *unguentum, οἶον* (Пс. 132, 2 и въ Евангеліята) и *χρίσμα* (1 Іоан. 2, 20); кыр. мыро. Пс. 132, 2 глг. ако кризма на глабѣ, кыр. 1296 л. їако мѣуро. Въ Еванг. глг. видѣ пѣть кризма, хрисма (Маѣ. 26, 7; 12. кризма С. Никл. Код., І. 12, 3. хрисма Крылос. код. 1143 л.), пѣть масть (Марк. 14, 3, 4, 5., Лук. 7, 37: 38. 46., 23, 56., І. 11. 2., 12, 3. С. Никл. код., и глг. Григоровичъ. І. 11, 2. мыроѣу). Въ Остромирово Еванг. всякогдажъ мыро, сѣще тѣй въ другы ветхы кыр. рѣкп. Знаено есть, че изговоръ хрисма, *μυρον, мырсн*, еднакъвъ есть нансточната и западна църква, и тоязъ бѣлѣгъ за това твърдѣ главень и много важенъ. Днесъ кроат. *крежма*, венд. кризма, боем. *крижмо*.

Чрѣвалѣе, *calceus, ὑποδήμα*, кыр. *салсгъ*. Марк. 1, 7, раздѣлшити ремене чрѣвалѣе їего. Григ. глг. Ев. и Кырме. Ев. Крайныскы чрѣвал, кро. чрѣвалѣа. Послѣдня-та дума ся намира у Конст. Порфир (949 л.), който, видно погрѣшка,

съ то докарва въ съединеніе имя Срблін: *τρίβλινα, calcementum, τλερουλίχνοι, calceati.*

Година, *hoga* ѿзз, кыр. часз. Въ Еванг. и Посланија-та — че въ Псалтыря дума-та ся не нахожда — въ глг. ржкп. дума ѿзз ся забѣлѣзва всякогдажъ съ година, въ кыр. съ час. Срв. Лук. 23, 44. I°. 4, 6, 52. 17, 1. 19, 14. 27. Дѣя. 2, 15. 3, 1. и т. н. Въ тоязъ разумъ ся намира нынѣ дума-та само въ Боем. и Лѣх.; обаче догаждамъ, че отколѣ, прѣди приѣмваніе-то на чюжда-та нга, была есть въ употребленіе у Венди и Кроати. Срб. сат, сахатъ есть турскы.

Искрї, искръный, нарѣч, *progrg, прѣхснѣ, пригг. proxiinus, ο πλησιον.* I°. 4, 5. прочита ся въ Асем. Ев. и другы глг. ркп. искръ въси, въ остром. Ев. и у вси-ти другы кыр. ржкп. *бунз. въси.* освѣнь това ся нахожда нарѣч. искръ още въ нѣкои ветхы намятници отъ глг. видъ Пригг. есть искръни есть много въ глг. извори; въ ржкп. Кыр. видъ есть често измѣстено съ близкѣни у Кроати сжществува още нарѣч. искръ, както и пригг. искерни.

Истрѣти, стрѣтна, *frustra* *εικλ̃*. Въ ржкп. глг. видъ въ Псалтыря (н. п. Пс. 118, I°. 119, 7.), въ Еванг. (I°. 15, 25.) и въ Апостола стрѣти. кроат. глг. спити, гдѣ-то ржкп. отъ кыр. видъ поставять всякогдажъ *вхсѣіе, тжнїе* или безх ѹма. Фрейсингевы-ты запискы имѣтъ в спытныхъ ретахъ, т. е. въ лѣжливы клятвы; освѣнь това показвать старобоем. имена Спытинѣ и Спытмиръ както за видъ спыти, така и за отколѣшнѣ-то употребленіе на дума-та въ Великоморавія. Съединявамъ истж-тжъ съ пытати *experiri scrutari.*

Лазбина, *latibulum*. *ωλιδε* Тая дума, что ся прочита въ глг. Ев. у Григоріевичъ Маѳ. 8, 20., стоитъ и въ Ос-

тром. Кодиксъ Лук. 9, 58; а за това ъ привождають тукъ б
зачто есть още употрѣбительна въ крайн. (їазвина) и
Босм. (їазвина). Покжени-ти кыр. ржкп. имѣть за нея
асже пога.

Іадръ, үїадрити celer, Тхѣъ accelarare Тхѣуеу. Една ли-
бедума на глг. книги, что ся намира още и въ Пражкы-
ти изводи, послѣ въ Псалтыря, Евангеліе-то и Апостола
за коя-то кыр. ржкп. всякогаждъ поставять скоръ, үскори-
ти, н. н. Пс, 44, 2, глг. трѣсть книжника адро пишүшта,
кыр. 1296 л. трѣсть книжника еборепица. І° 11, 29. 31.
глг. бьста адро; Остром. скор, у Венди, Кроати и Дал-
матинци есть іадро, іадрина, вѣтрило-то, іадрити поста-
вять вѣтрило; іадрен пьргавъ. Рагузанди-ти говоряъ, іе-
дро іадрина, което твърдѣ добръ ся съгласява съ нос-
ны-ты на Праж, изв. и у Націанскаго Грегора (іа-
дрость). Смѣтамы тукъ и іадрина іадрело velum. дѣн.
27, 17, низкожьше іадринъ, Струм. Апост, и Ауг, 1547
л. напротивъ острогъ вѣке русс. парүсъ.

Вамыкъ, lapillus, хѣхѣу. Тойзъ видъ, что ся нахожда
често у Глаголитци-ти, говорися още отъ уста-та на
Чакавци-ти и ся намира на Вегліевый памятникъ 1388 л
послѣ кагъ имя на мѣсто въ Боемія камыкъ, камык.

Камцати, камчъ, clamare, хѣхѣу. хѣхѣу. Тая рѣчь есть
останала и въ кыр. ржкп. ; между това трѣба да ся за-
бѣлѣжить, че тя ся употрѣбыва въ най-ветхы-ти прѣво-
ди въ разумъ за распалено выканіе, въ противность на
кричати, и ся нахожда още у Кроати и Венди. Въ тоязъ
разумъ, за proclamare, распалено выканіе, намирася камка-
ти и прѣкамкати въ памятниці-ти на Велгіа 1388 л.
и Костуа 1400.

Взмотра, commater, *αδδωδ*. Тая рѣчь ся нахожда и въ Глаго. Клоц. (об. 100), отъ лат. commater, както есть станало взмортъ отъ comrater, и ся явявя у Словацн, Моравци Боемци и Лѣси още и до днесъ какъ паннионско (великоморавско) происхождение.

Велиждо, quicunque *βωτις*. Употрѣблявася наедно съ иже наеже, ѿаеже и съ *δ* и есть рядовна у глаголитци-ти, намирася още и въ най-ветхы-ти кыр. ржкп. обаче по-късно ся исвърля отъ исти-ти и ся намѣстева съ аште, н. п. Іо. 11, 22. ѿегоже велиждо просиши, *βωτις αὐ αὐτῆς*, quicunque poposceris, глг. и въ Остром. Ев., обаче ѿелика аште просити. Въ Острог. и Бѣлград. изданіе. Срв. още и Маѳ. 12, 32. 18; 5 19. Марк. 14, 9. Лук. 57. 10. 14, 13, 15, 7. Срв. и велижде, велижди и кждо. Прочитася и у Фрейсинговы-ты запискы никелижде же, *nimquam*, и до днесъ есть употребително у Словацн, Моравци и Боемци какъ кажды отъ кждо, както и вели (безъ ждо).

Востель, *turgis*, *πύργος*. собственно отъ лати. *castellum*; кыр. *стазрѣ*. Быт. 35, 16. прочитасе въ ветхы-ти прѣводи по най-хубави-ти ржкописи: постави кжштѣмъ *овъ онъ* полъ костелѣа гадера, нынѣ въ попр. далѣѣе *столица гадерѣ*. костел ся есть наричало и ся нарича още у Нѣмци-ти едно градище и търговище въ Крайна, кога нынѣ Крайнци наричатъ *терг*, т. е. търговище. Тѣй и въ Истрія есть имало едно градище Востель, ако не ся измамвамъ. Обаче и Весцелы на езеро Платенско, наблизо до Коселово сѣдалище, Салаварь наричало ся есть испървомъ Костелъ, въ князь Стефановы-ты грам. съ гласеніе Востел. Днесъ у Словацн, Моравци, Боемци и Лѣси Востел значить църква, *templum*, *eclesia*. Прѣбръщаніе-то на *а* въ *о* есть твърдѣ често въ старослав. : *сѣтана*, *псганъ*, *сѣтъ* и т. д.

ПЪТУВАНІЕ ОКОЛО СВѢТЪ-ТЪ

отъ Г-жа Ида Пфайферъ

Прѣвелъ

Никола К. Вжрбановъ.

ГЛАВА ПРВА.

Влизаніе-то ми въ Лондра — Охалность — Празнуваніе на недѣля-та — Животъ и навишновенія Англійски. — Цръковы-ты — Любопитство за градъ-тъ — Окресности — Голѣмо описаніе за промысленность-та.

Днесъ пѣтуваніе-то ми отъ Віенна до Лондра е една расходка коя-то става лѣгко въ четири дена; нѣ застоявахъ нѣколко время при пріятели и при родинни въ Прага и въ Амбургъ, и заради това употребихъ почти единъ мѣсяць за да я направа. Като излезохъ на 11 Марта отъ Віенна азъ стигнахъ въ Лондра на 10 Априлія. Время-то ся зазаряше кога-то нашиятъ парапловъ влезе въ пристанище-то на този широкій градъ.

Мачкы-ты на корабли-ты (диреци-ты имъ), кои-то ся видѣха отъ далечъ като гѣста гора представиха ся внезапно предъ насъ, и безчисленни корабли между кои-то ся намираха отъ най голѣмый-атъ Индійскій восточенъ корабль до най малкыятъ іактъ, неподвижни врѣзъ жила-та си или растворяющіи платна-та си, или теглени съсъ мѣчностъ отъ парапловы, представляваха едно удивително зрѣлище. Движеніе-то на море-то въ пристанище-то ми направи едно по малко впечатлѣніе. Азъ мыс-

лихъ че бы можала намери тамо отъ сичкы-ты свѣтскии народи, нъ не видѣхъ друго освѣнъ Европейскы веселѣнницы и Англійскы работницы. За то азъ могъ да кажаа че най малко-то пристанище на Восточна Индія, а повее-че Бомбейско-то, е по важно защо-то тамо ся намирътътъ чловѣци отъ сичкиты страни и отъ сичкы-ты видове, най премѣнны-ты и най странни-ты облекла.

Ны излезохме на край Гюмрюкчийница-та въ коя-тсо азъ влезохъ съсъ страхъ, защо-то нѣкой си ма бѣшее увѣрилъ че тамо прегледваха сичко, че за най малка-тга нова вещь плащаха по нещю; че Гюмрюкчий-тѣ растърсуваха въ джебовы-ты на пѣтници-ты. Нъ по случай несе стана нищо, защо-то растрѣсване-то на вещи-ты быдсе маловажно. Тогава ни земаха паспорты-ты и слѣдъ катсогы записаха въ единъ протоколъ врѣнаха ни гы пакъ ^и отъ него время азъ немахъ вече нуждѣ да показвамъ паспортъ-тѣ си. Азъ пѣтувахъ за въ Африка и немахъ да разбрѣквамъ нѣкаквы работы съсъ полиція-та или съсъ всяко друго правителство.

Впечатлѣние-то кое-то видѣ-тъ на градскы-ты улици ми направи небы никакъ пріятно. Между людѣ-то и колата чловѣкъ не можеше премина издигнатытъ пѣтъ безъ да пострадае истинны бѣдствія, и азъ благославяхъ часътъ въ кого-то стигнахъ у дома живо и здраво.

Въ улицы-ты на Сити (Cité, градъ) людѣ-то бѣше по многочисленно и по притиснато. Тамо ся намираха търговски-ты контори, сѣдалище Лордъ - Мерово, и др. Търговци-ти не живѣять въ градъ-тѣ тѣ не ся явяватъ въ конторы-ты си, предъ единадесять часа сутрень, и не стоятъ въ тѣхъ повече отъ тры или пять часа. Жилезни-

тѣ пѣтлове, паравлови-ти, общы-ты кола и други такива средства имъ допущахъ да стоятъ въ най отстраненны-ты части на Лондра, а по нѣкога на полето далечъ отъ градъ-тѣ осмь или десять мили. По жилѣзни-ты пѣтлове трѣгватъ на сѣки четвъртъ часъ; паравлови трѣгватъ сѣки пять минути отъ единъ-тѣ до другіатъ край на Лондра, а общы-ты кола ся намирахъ непрестанно, нѣ тѣ не сѣ полезни на единъ странникъ кой-то не познава тѣхны-ты условія, требва испърво да ся научи да познава онзи кой-то му е полезенъ. Несъмнено главни-ты застоиванія сѣ забележени въ кола-та, нѣ едни общы кола минуватъ презъ една страна на градъ-тѣ, додѣто едни други слѣдватъ единъ противенъ пѣтъ. Всякога не е добро да питѣхъ нѣкой водачы-ты презъ дѣ минуватъ, защо-то тѣ ся отговархъ често съсъ едно най голѣмо хладнокровіе и сврѣшватъ най послѣ като поставхъ странникъ-тѣ въ едно отстранено и бѣдствено мѣсто. Както и да е едно ходене съсъ общы-ты кола не е едно отъ наслажденія-та на Лондренскіатъ животъ. Кола-та не сѣ нито много широки нито много дълги и имхъ два-десять и пять мѣста, тринадесять отъ вѣтре и двана-десять вѣнѣ. Приложи имъ още непремѣнны-ты застоиванія кога-то странници-ты ся качуватъ слазхъ и съ каква скоростъ. Кога-то вали дѣждъ вы имате умбрелы-ты нацапаны, обуца-та вы пѣлны съ вода... То е Бога ми, една чудна охолность (конфортъ)!

Конфортъ Конфортъ, тая е рѣчь-та коя-то Англицъ-тѣ има всекога въ уста-та си, и въ негово-то владычество азъ намирахъ единъ такъвъ маловаженъ комфортъ. Тѣй азъ не съмь нигдѣ тегила толкова студъ въ къщи-

ты. Воистина огнь-тъ стоплява оногози кой-го седи до куминь-тъ и кой-то нема друга работа освѣнь да ся пригрѣва, нѣ огнь-тъ не стоплява оногози кой-то е малко отдалечень и кой-то ся занимава въ писаніе или въ шіеніе. Перо-то или игла-та ви пада слѣдъ малко отъ ржж-тъ смржзала отъ студъ. Какъвъ хубавъ Конфортъ за една земля дѣто чловѣкъ трѣбва да теглы студъ-тъ шесть или седемъ мѣсѣци въ годиш-тъ! Англіици-ти обичжтъ толкова огнь-тъ що-то тѣ считаютъ за нищо до-сады-ты кои-то происхожджтъ отъ него или по добре да кажа тѣ ги теглятъ безъ никаква мжж.

Тѣ имать подобно обычаи совсѣмъ вжнкашны въ спаваніе-то си. Сяка фамилія колко-то и да е ограничена въ състояніе-то си има кжщ, кжща коя-ти ся съставя честотъ отъ единъ степенъ (катъ) и нема повечъ отъ два прозорцы отпредъ си. Подостаточны-ты отъ жители-ти имжтъ кжщы повече-то на два или три степени, и съсь три прогорцы. Конфортъ ли е да пжтува нѣкой отъ единъ катъ на другъ? Явно че азъ неприказвамъ тука за роскошны-ты жилища, нити за богаты-ты вообщо; зашто-то тѣмъ е лесно да ся расположжтъ на волж-тъ си въ Англія; нѣ тѣ можжтъ направи това подобно въ сичкы-ты другы земли, и почти на всждъ съсь по малкы иждивенія. Тука моп-ты замѣчанія ся отнасятъ само на средны-ты класове.

Голѣмо-то пространство наградъ-тъ принаса още едно голѣмо неудобство. Всяко посѣщеніе, всяка работа, всяко свидваніе, зашто-то сички-тѣ тѣзи длжжности или нужды за да ся испжлнжтъ добре изисквжтъ не само много время нѣ и едни особни кола кога-то е заради работа чловѣкъ може да изврши съсь общы-ты кола или по жмез-

ніатъ пѣтъ, нѣ кога-то нѣкой е повиканъ на обѣдъ, на чай, на вечеря или на рутъ (съборъ на велики лица), дѣто трѣбва да достигне всякій наостренъ и напжстренъ принуденъ е да откупи единъ кабріолетъ (кола съсъ двѣ кола) за когото плащѣтъ единъ шилеиъ за една миля, и това откупваніе става нѣкога много скъпо когато, както ся случва често нѣкой има да употреби 10 миль за да иде и да ся врѣне. Італіянска-та Опера ся допира само до богаты-ты, зашто-то една-та ложа струва три или четири лири стерлинки и че всяки не може да влезе въ нея, ако не е добре наостренъ и напжстренъ.

Иждивленія-та произведегы отъ размѣшванія-та отъ мѣнотіи-ты за съединеніе-то, требвѣтъ да сѣ сама та причина на несѣбраніе-то кое-то властвува и до днесъ въ кѣщы-ты Англійскіи. Събраніе казвамъ на кое-то ные сме толкова навывковенни въ долниѣ тѣ Германія. Вонстина въ Лондра има повечерни и приѣмни, нѣ събранія-та сердечны сѣ много рѣдки.

Животъ-тъ на жены-ты отъ срѣдны-ты класове е чрезвычайно еднакъвъ; Презъ цѣлыятъ день тѣ ся занимавѣтъ въ домашны-ты си работи вечеръ тѣ влизѣтъ въ съдружество съсъ мѣжове-ты си кои-то като дойдѣтъ въ кащи уморени отъ работы-ты си, не гледѣтъ друго освѣнъ да си починѣтъ, и тѣй рѣдко тѣ могатъ да бѣдѣтъ расположени за да приказвѣтъ съсъ жены-ты си или да приѣмвѣтъ благодарно гости-ты си. Вообщѣ тѣ ся простирѣтъ вразъ единъ одѣръ при кумини-тѣ земѣтъ единъ вѣстникъ и задремвѣтъ слѣдъ едно прочитаніе повече или по малко важно.

Недѣлни-ты дни посвящени въ други-ты народы на

молитвѣ-тѣ, нѣ още на сласты-ты и на расходкы-ты, сѣ въ Англія толкова вредителни, що-то могатъ да произведѣтъ една болестъ на най веселы-атъ южный житель.

Въ стары-ты фамиліи Англійски, това навикновение е толкова общо, що-то дѣца-та не сѣ свободни да играятъ нити на топъ или да сѣ залѣгвѣтъ спореде възрасть-та си. Нѣкоги Англіици-ты приготвувѣтъ повече-то отъ ястія-та — за сутренъ за да оставѣтъ време на готвачкѣ-тѣ да посѣти цркви-ты. Предъ обѣдъ и подиръ обѣдъ тѣи минуватъ много часове въ храмъ-тъ, и презъ цѣль день не е допущено да носи нѣкой друго нѣщо отъ молебна книга. Ако не бы можала похвали благородны-атъ обычай кого-то иматъ нѣкой фамиліи, да събирѣтъ около тѣхъ сутренъ и вечеръ сичкы-ты тѣхни слугы за да правѣтъ общѣ молитва азъ намирамъ отъ друга страна совсѣмъ безпѣтно, да сѣ моли единъ чловѣкъ цѣль день. Трѣбва да имамъ поне единъ най силенъ духъ; за да сѣ моля отъ сутренъ до вечеръ. Молитва-та треба да сѣ прави съсъ вниманіе и съсъ размышленіе, и онзи кой-то я прави треба да разбира сичко онова което изговаря. Чрезъ преувеличваніе Англіици-ти сѣ принудени да сѣ молятъ само устно, и това нещо по воля-та на всѣкого е безъ произшествіе и нема никаква награда.

Въ никоя друга страна на свѣтъ-тъ, ако изключимъ Кина и Персія, учтивость-та не е толкова бѣдствена колко-то въ Англія.

На примѣръ онзи кой-то зема вилица-та въ деснѣ-тѣ си рѣкѣ вмѣсто да я зема въ левѣ-тѣ рѣкѣ, онзи

кой-то срезва едно парче месо кое-то му е приготвено, вмѣсто да реже малки залози единъ слѣдъ другъ, онзи кой-то като служи едно пиле не принася на една Господжж бѣло-то или крило-то, онзи кой-то води нѣкого въ спалище-то си (голѣма погрѣшкж, размотрена почти като едно престѣплене), или по добре да кажж онзи кой-то става повиновенъ на подобни неприличія ся счита въ затегоріѣ-тж на чловѣцы-ты кои-то не сж добрѣ въспитани.

Най мѣловажны-ты дѣла оскжрбявжтъ Англіѣцы-ты, на противъ най лошы-ты дѣла кои-то нѣя быхме гледали като безпжтни, тѣмъ ся виджтъ естествени. Такъвъ е обичай-атъ кой допуска на двѣ сестри или пріѣтелки да спжтъ наедно, и това навѣкновеніе е толкова главно щото кога-то въ разны обстоятелства нѣкой принощува въ единж къщж, двѣ пріѣтелки или двѣ жены странни една на друга раздѣлятъ си единъ одръ.

Имаме ли нещо друго по божпжтно и по неблагопріятно ? Азъ зная добрѣ че ако това замѣчаніе кое то дръзая да направа случваше ся подъ очыты на единж Англіѣскж Господжж, тя ма бы осъдила безъ никаква апелация Нъ моето примѣчаніе не е никакъ лжжливо, и дерзостъта съсъ която азъ го правехъ, можаше да ми причини единж голѣмж повредж ако нѣкоя фамилія бы намѣрила причинж да ся отрече отъ това лоше навѣкновеніе.

Едно друго примѣчаніе което ми ся види оскърбително, е обичайатъ чрезъ кого-то младоженци-ти ся качвжтъ въ едни кола на кои то упрегачтъ и слуги-ти сж накичени съсъ китки цвѣте, да начнувжтъ тжй едно

свабодно пѣтуваніе и да слизхть на гостилницѣ-тѣ... Чудна работа да познае нѣкой благопристойности-тѣ на този обичай!

Гърдостъ-та и надуване-то на аристократцы-ты и на богаты-ты сѣ въ Англія конечно вѣнъ отъ мѣркѣ-тѣ: за да влезе нѣкой въ рутъ-тѣ на единъ Англійскій Господаръ треба да бѣде отъ голѣма фамилія, или чрезъ едно неопровергаемо достоинство, или по добръ да измысли нѣкаквы хитрости за да бѣдепріятъ. Тщеславіе-то е тукъ както на всѣдѣпоощреніе-то кое-то подбуждава нѣкои човецы да правхть въ нѣкаквы обстоятелства разны хитрости за да ся намирхть въ едно аристократическо общество; защо-то рути-ти сѣ вѣнъ отъ всяко израженіе студени надуті. Домовладика-та ся горделиви като види на широцы-ты си сами напѣлнени отъ челоуѣцы до толкова щото нѣкой не бы можилъ ся помрѣдна. Той влезе съсь мѣкѣ между тѣхъ прикаже по нещо на одного и на другіго, и тѣй ся сврѣшва празникъ-тѣ. Нѣ на сутринъ-тѣ ся напѣлнява отъ похвали една четвъртъ на страницѣ въ вѣстникъ-тѣ Таймсъ (Times), и каква честь на оногози кой-то види имя-то си врѣзъ свѣтлы-атъ листъ на избранны-ты!

Нѣкой си вѣрвхть че въ единъ дръжавѣ конституціонна отъ толкова време колко-то Англія, дворници-ти и благородни-ти не притяжавхть едно толкова високо наименованіе, колко-то въ дръжавы-ты непременно монархически. Нѣ освѣнъ това тѣи ся лжхть защо-то въ Лондра приказвхть заради дворницы-ты съсь една почестъ помалка отъ оная коя-то ся воздава въ Германія, и почти никаква. Много пѣти азъ помолихъ

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

отъ Сборникъ-тъ

на

Р. Н. Блъскова.

I.

Запила е Драгій, запила,
На силистренскы механы,
Съ двѣ ми млада Еврѣйки,
Еврѣйки чютны бѣлѣрки.
Еврѣйки думать Драгію:
А бре Драгію Драгію,
Драгію чютна глдію!
Нѣщо ще та попитае,
Право ни кажи не лажи:
Ты като одешъ и піешъ,
Имашъ ли тѣшкоиманѣ?
Драгій Еврѣикимъ думаше:
Като ма пытате да кажѣмъ,
Да кажѣмъ да не вы излѣжѣмъ.
Азъ нѣмамъ тешко иманѣ,
Азъ имамъ конче хранено.
Съ кило го орисъ азъ зобѣмъ,
Съ вѣдро го вино азъ поѣмъ.
Азъ имамъ булче хубаво,
Моето тѣшко иманѣ,
Булчето ми хубаво,
Конче то ми хранено.
Съ конче за день въ Цариградъ от-
хождамъ,
Отхождамъ и пакъ си дохождамъ.
(Прислушана отъ Чешмеджи Марина)

II.

Нарѣдъ си сѣдахъ,
Едахъ и пїяхъ:
Като са зададе Крали дели Марко.
Сички диванъ ставать,
И са покланявать.
Дете билезето нито диванъ става,
Не са покланява.
И отговаряше Крали дели Марко:
Бре кой та тебе дѣте билезето!
Като са зададе Крали дели Марко,
Сички диванъ ставать
И са покланявать.
Ты нитодиванъ ставашъ
Не ся покланявашъ.
Нито страха имашъ,
Нито снѣ имашъ.
Камакъ ли ще мяташъ?
Камакъ да мятаме:
Или борба ще са боримъ?
Борби да са боримъ.
Отговаряше дѣте билезито:
Бре хой та тебе Крали дели Марко!
Азъ борба щъ ся борѣхъ,
Хайде да са боримъ:
Че са борили три дни и три нощи.
Дѣте билезито катъ го захичи,
Земята тантеше!
Мѣса му изяло, кръвъ-тъ му испило
Дѣте билезито на дванайсе години
Съ дванайсе сърдца съ дванайсе сабя.
И отговаряше Крали дели Марко:
Маръ хой та тебе юдо самодиво!
Що не додешъ да ма отнемешъ?
Отъ дѣтѣ билезито?
Дѣте билезито, като ма захичи,
Земята тантеше!
Мѣса ми изяло, Кръва-тъ ми испило
Отговаряше юда самодива:
Бре кой-та тебе Крали дели Марко!
И азъ не смеѣхъ отъ дете билезито.

Съвременна лѣтопись

— 0 —

Прѣзъ тѣ дни вси-ти вѣстници въ Европа ся пълнятъ само да примирявать свѣта, что бѣше ся уплашилъ да не бы стане нѣкоя размирица между голѣмы-ты сили. Освѣнь това като не нахождаме друго по за забълъжване, то оставяме политическый дневникъ за горня-та книжица.

ТЪРГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Вървежъ на търговища-та въ Алепъ.

Алепъ е търговско мѣсто стоварване къмъ сѣверъ на Сирия, Месопотамія и Иракъ-Араби. Стокы-ты, что пріемать и изваждатъ тѣя голѣмы и плодородны области заминувать, отистина, прѣзъ Алепъ, отдѣто ты закарвать по търговищата изъ навжтрѣ или къмъ крайморія-та на Сирия, за да ся натоварять за Алексадрета.

Стокы-ты, что дохождатъ отъ чужды страны въ Алепъ, стигать до 30,000 товарѣ на година, което става скупомъ една тяжнина отъ 120 хыл. кантаря и отъ стойность до 30 миліона Франга.

Англія съ ржкодѣлны-ты си произведенія докарва сама пол-

вишж-тж отъ тья донасанія, т. е. 15,000 товаріе, сирѣчь : памучна прѣжда, платна, пѣстрила, желѣзо и свинець. Селскы и за шаркы произведенія ся разумѣвать въ цѣлый тойзъ брой. Послѣ нея е Франца, что испраща въ Алепъ около 10,000 товаріе сукна, фесове, копринянж стокаж, желѣзо, селскы стока за храна и шаркы, хартіи, гвоздіе и др. т. Другы-ты 5,000 товаріе дохождатъ отъ Италія, Швейцарія и Нѣмско.

По-голѣмата часть отъ дѣланія-та, что Французска-та търговщина обръща съ Алепъ, е на ржѣ-ты отъ грѣкы и арабскы кжця засѣдѣлы въ Марсилія. Французскы-ты кжця ся виждатъ малко наклонены да обръщатъ търговщинж съ тья азійскы области, по причина на безредность-та въ зиманіе-то даване-то, то става тамъ, на нездравость-та и на голѣмый почаякъ за плащаніе-то, и за малка-та вѣрность на арабскы-ти търговци, които повышето врятъ търговія безъ тѣхни влогове и само навѣра.

Стока-ты, что излазятъ отъ Алепъ сж шикалки за мастило отъ Месопотамія, сосамъ, памукъ, вѣлна, востѣкъ, камилска козѣна и други произведенія отъ малка вредность. Жита-та отъ които тая область ꙗ Месопотамія изваждатъ яко-много, не могатъ да ся занасятъ въ Европа освѣнь прѣзъ нѣкоя година кога тамъ е гладъ, че само тогава голѣмы-ты цѣны на продажба-та могатъ истѣкмятъ тяжкы-ты разноска за прѣнасаніе, на което сж подложены тья произведенія отъ съвършено нѣманіе пжтища.

Франца колкото стока изнася, Англія все толкосъ пакъ донася. Отистина по-голѣма-та часть, може рѣче нѣкой и вси-ты произведенія отъ тья области, занасятъся въ Марсилія.

Едно добро брулене шикалки пуца 20 хыл. кантаря, отъ които 3 хыл. за Марсилія; останжло-то си раздѣлятъ Англія, Италія и Нѣмско.

Сосамъ-тѣ, отъ който събиратъ всяка годинж до 24 хыл

кантари, изнасяся всичкий за Франца. Памукъ излязъ до 4 хыл. кантара, и ся испраща повѣчето въ Марсилія. И Англія и Италія зимать, обаче слабы работы.

Вълна отъ Сирія, Месопотамія и Иракъ-Араби ся на бира до 50 хыл. кантара, сырива и прана. Отъ тая колчевина 5 хыл. кант. ся испращать въ Италія, а всичко-то останало въ Марсилія. Отъ прѣди нѣколко години отъ тая вълна занасятъ и въ Америка. Воськъ-тъ и камилска-та козина ся завлачатъ въ Италія. А колкото за жита-та, кога изнасяване-то понося, както ся каза горѣ, и обрича печалбѣ, то все Марсилія е, что изыда най-много, обаче занасятъ и доста много за въ Англія.

Прѣзъ заминалы-ты години, търговщина-та въ Алепъ бѣше яко дѣйствителна, отъ къмъ донесены-ты стоки изъ ржководіе французско, ингелизко и швейцарско; обаче печалбы-ты не бѣхъ яко голѣмы, че търговщина-та ся опрѣдѣляваше само на една комисіона; по-насетнѣ въртене-то ся разшири, и, слѣдъ едно противодѣйствіе, търговщина-та ся повлече извънъ редовны-ти прѣдѣлы. Частна-та търговія въ Алепъ пострада; той градъ има обыкновенно 10,000 тъкаче; тѣй, това число, споредъ повре-деный вървежъ на търговщина-та, намирася нынѣ смалено до половина; изнасяване-то на памучна-та прѣжда пострада съ истото смаляване. Всякой занаятецъ разнася около 45 вързона, по 10 ливры, памучнѣ прѣждѣ; тѣй 10,000 тъкаче разнасяхъ 450,000 вързона отъ тяжина 4,500,000 ливры. За то мѣстно-то работене не е употребило, прѣзъ 1857 л. освенъ малко нѣчто повѣче отъ 2,000,000 ливры памучнѣ прѣждѣ.

Продажбата на тия платове, что излязатъ отъ тѣхъ занаятци, разнасяся твърдѣ добрѣ изъ навжтрѣ въ оттоманска-та имперія и най-много въ азіатскы-ты пристанища на Черно море и въ Египетъ.

Търговщина-та отъ Алепъ съ Европа клоши всякой день да ся разширява; обаче това развитіе ся намира въспрѣно отъ нѣмание прѣнасаніе, което става само съ камилы и мулета. Оттоманско-то управление ся вижда да поразбирва припрѣна-тъ нуждѣ за отварване пѣтица по-добры изъ навѣтрѣ въ имперія-та. Наскоро ся дяде воля на една дружина да отвори пѣть за кола между Бейрутъ и Дамаскъ. Тоязъ примѣръ послѣдвахъ и други; една друга дружина стана, подъ назирание-то отъ Французско-то консулство въ Алепъ, съ помысль да направи единъ пѣть между той градъ и Алекса ндрета. Добывка-та отъ това ще бѣде безкрайна редовность и здравина на прѣнасаніе-то, безпокойствие отъ всяка страна на търговци-ти, увардване — на стоки-ты отъ дѣждовны врѣмена; бързина, и най-послѣ чувствително отърваване отъ разпоски-ты: тыя вси пѣчта ще улеснѣтъ на область-та да потегли за изваждане много жита отъ които сѣ пѣлни житницити изъ навѣтрѣ посела-та.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Бытіе или священное писаніе преведено на просто-Боларскый языкъ отъ первообразія-та. Цариградъ Печатница Ц. Вѣстника. 1857.

Тая книга ако и да носи въ заглавіе-то си, че е прѣведена на *просто-Боларскый языкъ*, сирѣчь на оня, что го говорятъ нынѣшни-ти Българе въ сѣща Българія и по други-ты мѣста въ Турско, нейно-то съдържаніе е много далечъ да отговори на заглавный образъ; зачто въ нея нѣма редъ да срѣщне нѣкой безъ грѣшка въ отношеніе на языка и на прѣвода, да оставимъ на страна правописаніе-то отъ което нѣма ничто отредено. За това ся чюдимъ отъ кое ли первообразіе е прѣведена, та не ся съгласява съ никой другъ

второобразенъ прѣводъ. За примѣръ ще раздробимъ първа-та глава съ французскы за по лесно разумѣне, като забѣлжимъ само по главны-ты грѣшки. Незнаемъ да ли е простено да ся прѣвожда и печята такъвъ прѣводъ и най-паче священо писаніе: хора-та ако го прощавать, Богъ въма да прости. Днесъ освѣтъ учени-ти Българе има и доста Ингелизи, които познавать и говорятъ твърдѣ добръ Българскый языкъ, та всякой отъ тѣхъ може да сѣди за истина-та.

ГЛАВА А.

Въ начало направи il a fait (*вмѣсто създаде, créa*) Богъ небото (*вм. небо, небесный, а нѣ небосный*) и землята. (*вм. земля-та, какъ сабя, корабъ, а нѣ сабля, корабль*).

2 А земля-та беше неустроена inconstante (*вм. необразена, informe*) и пуста: и темнота (*вм. тъмнина, тъмно*) по лице-то на бездната (*вм. безднѣ-то, abyssus* отъ *дно* и *безъ*) и духъ Божій се носеше по върхность та на-води-те (*вм. по върхни-на-та на води-ты.*)

3 И рече Богъ: да быде свѣтлина: и быде (*вм. стана свѣтлина.*

4 И видѣ Богъ свѣтлината че добро: и раздели il a divisé (*вм. раздѣли -éraga*) Богъ свѣтлината отъ темнина-та. (Зачто горѣ темнота, тукъ темнина?)

11 И рече Богъ: нека прораствѣ землята que la terre se produise (*какъ да прораствѣ*)? зелена трава, (Българети не познавать тая дума) трава която да прави сѣмя (*вм. да връзва сѣмя, че Българе-ти казвать: кокошка-та носи яйца, а нѣ ражда яйца*).

27 И направи Богъ чловѣкатъ споредъ образатъ свой: по образу Божію сотвори его: (тука прѣводителъ-тъ е забравилъ длѣжность та си, та хакналъ и малко Славянизмъ.) мужъ

и жена homme et femme (вм. *мжсакъ* и *женсакъ*, mâle et femelle) направи ги.

28 И благослови ги Богъ: и рече имъ: растете и умножавайте ся, и напълнете земята, и господствуйте dominez (вм. *покорете assujettissez*.)

29 И рече Богъ:—тия ще ви ся за ястие mets (вм. *храна nourriture*.)

30 И въ сичките животни dans tous les animaux (вм. *на сичкы-ты животны à tous les animaux*) на земята, и въ сичките dans tous (вм. *на сичкы-ти à tous*) птици на-небото, и въ dans (вм. *на à*) (гадина) щото лази (вм. *пъзи*) по земята, (и) има въ себе си душа животна, (давамъ) сичка (вм. *всяка*) зелена трава (*тжй*) за храна: и буде така. (*така ще, ако бжде прела*).

К. Л. М.

Отъ Редакция-та на Българскы-ти Книжици комуто ся пада.

Господине, имамъ честь да ви испратя два глагола, откраднати отъ Отець Неофитовый рѣчникъ, за приѣмване-то на които щете ся погрыжите; тии сж:

- 1) Прѣгледвамъ *катафронѡ*.
- 2) Прѣгледвамъ, *паратѣрѡ*.

К Н И Г И

кои-то ся сж печатали въ Печатницѣ-тъ
ни и ся намирятъ за продажбѣ :

СКРАТЕНИЕ на ТУРСКА-ТА ИСТОРИЯ преведена, попълнена и издадена отъ П. Р. Славейкова. — 8^{ва} 68 стр. Цѣна ... 1 цванецъ.

КРАТКА СВЯЩЕННА ИСТОРИЯ преведена отъ Архимаандрита Партеція Зографскій. 8^{ва} 120 стран. Цѣна 5 гр.

ЦВѢТОСЪБРАНІЕ (Славян Христоматія) Старо-Българскаго языка издадена отъ Никифора П. Константинова. год. 8^{ва} 200 стр. Цѣна 8 гр.

Учебни Книжки за дѣца-та, наредени и издадени отъ П. Р. Славейкова :

КНИЖКА I. БУКВАРЬ 8^{ва} 16 стр. Цѣна 1 гр.

КНИЖКА II. СВЯЩЕННА ИСТОРИЯ.

КРАТКА ВСЕОБЩА ИСТОРИЯ отъ Йоакима Груева. год. 8^{ва} стр. 222. Цѣна ... 16 гр.

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТЕЛЕГРАФЪ преведенъ отъ французски отъ Хр. Ваклидова. Издаденъ отъ Пантели Г. Кисимова. 8^{ва} 64 стр.

БЛАГОНРАВІЕ преведено отъ Французки отъ Хр. Ваклидова. Издадено отъ Д. Добровица и Г. Василева за полж-тъ на Българскѣ-тъ Книжнина. год. 8^{ва} 48 стр. Цѣна 2 гр.

ПЪРВА ХРАНА преведена отъ И. П. Чичовъ. год. 8^{ва} 168 стр. Цѣна ... 16 гр.

ЖИТИЕ и ЧЮДЕСА Святаго и Славнаго Пророка Ілія преведено отъ Отца Х. Софронія. год. 8^{ва} стр. 35.

НАЧАЛНОЕ УЧЕНИЕ за дѣца-та отъ Арх. Партеція. год. 8^{ва} 40 стран. Цѣна 2 гроша.

СМЕТНИЦА отъ Къция Кесарева.

НАРЪЧНА ЧИСЛИТЕЛНИЦА преведена отъ Н. Богданова, а поправена и издадена отъ Пв. Найденова.

Подъ печать :

БУКВЕНИЦА СЛАВЕНСКА отъ Хр. К. Сичанъ Николова.

ФРАНКУШКО-БЪЛГАРСКИ РАЗГОВОРЪ отъ Пв. Найденова.

АЛГЕБРА преведена отъ Фран. отъ Хр. Ваклидова.

ГЕОМЕТРИЯ преведена отъ Фран. отъ Хр. Ваклидова.

МѢСЯЦОСЛОВЪ за 1859 отъ Българска-та Книжнина.

ЦВѢТОНОСНО-ТО ПАНЕРЧЕ Нравствена Повѣсть преведена и издадена отъ Х. М. Пашова и Ат. Г. Симова.

СКАЗАНИЕ за Св. Димитрія Басарбовскаго отъ Арх. Патаваила Стояновича.

Отвзънны книжи за продажбѣ :

БЪЛГАРСКА ГЪСЛЯ издадена отъ С. Зафировъ и Ц. Желева.

Цѣна 4 гр.

ТРЪГОВСКО РЪКОВОДСТВО издадено отъ Ер. Хамамджіевъ.

Цѣна... .. Цѣна 1 мина

Подписка-та за спомоществование-
то на Българскы-ти Книжици и
на Българ. Книжнинѣ приѣма ся
отъ тыѣа лица:

Отъ Настоѣатели-ти на БЪЛГАРСКЫ-ТИ КНИЖИЦИ
Г. Г. К. Мариновича и К. В. Славчевича въ Цариградъ.

Отъ Г. Пантели Х. Г. Кисимова въ Трново.

- • Т. Х. Бойчова въ Шуменъ.
- • Братѣа Х. Петкови въ Русчукъ.
- • Сав. І. Гамзовенова въ Видинъ.
- • Радѣа Теодорова въ Силистрѣ.
- • Братѣа Георгиѣвичъ въ Варѣѣ.
- • А. Н. Каракашъ въ Свищовъ.
- • Димитра Трайкова въ Софиѣ.
- • Господина Данчева въ Сливенъ.
- • Ст. Ариаудова и сынъ въ Габрово.
- • Георги Карловскый въ Тулча.
- • Неша Х. Матеѣва въ Едрене.
- • Доктора С. І. Чомакова въ Пловдивъ.
- • Ст. Груйоглу въ Кѣзданѣжъ.
- • Иванча Стоѣанова въ Ескы-Заарѣ.
- • Христодула Чорбаджи въ Хаскюй.
- • Д. Х. Тулева въ Калоферъ.
- • Братѣа Х. Гюрови въ Самоковъ.
- • Дим. Янакѣева въ Дупница.
- • Кара-Никола Ангелова. Въ Т. Пазарѣжикъ.
- • К. Фотинова въ Смирѣѣ.
- • Хр. Георгиѣва въ Букурешъ.
- • Мих. Поповича въ Ибраѣла.
- • М. и А. Авраамовичѣа въ Гюргево.
- • Евлогѣа Георгиѣва въ Галацъ.
- • Отца Архимандрита Наѣанѣа Стоѣановича Начѣ-
лика на Добровецкый-тъ мѣнастырь въ Яшь.
- • Г. Шопова въ Измаѣлъ.
- • Николаѣа Хр. Палаузова и Ст. Тошковича въ Одессѣ.
- • Ат. Михайлова въ Виѣенѣѣ.

3600
5495
4344 20
2385
-824 2